

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ

ਖੇਸਲਾ ਅਤੇ ਫਾਲਸ਼ੈ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ,

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਸਿੰਘ, - ਬਚਾਅ ਪੱਖ

28 ਦਿਸੰਬਰ, 1951

1949 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 163

ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ (1870 ਦਾ VIII), ਸੈਕਸ਼ਨ 7 (iv) (f)-ਸੂਟ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ (1887 ਦਾ VIII), ਸੈਕਸ਼ਨ 8, 9 ਅਤੇ 11 ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1942 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ XIII ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ—ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਸੂਟਸ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨਿਯਮ 4—ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ-ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ - ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ-ਕੀ ਮੁਦਈ ਅਦਾਲਤ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਆਪਣਾ ਮੁੱਲ ਆਪ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮੁੱਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੈ — ਕੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ — ਆਰਡਰ VII, ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦਾ ਮੁੱਲ ਮੁਦਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ—ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਫੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ—ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ—ਹਾਈ ਕੋਰਟ—90 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰੀਵਿਜ਼ਨ—ਜਦੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ—ਭਾਰਤੀ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ (IX) ਦਾ 1908), ਸੈਕਸ਼ਨ 5—ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਗਲਤੀ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ — ਮਾਫ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਦੇਰੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ-ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੁਦਈ ਅਦਾਲਤ ਫੀਸ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (iv) (f) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਸਵੈਚਲਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਫਿਕਸ ਕਰਨ

ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਰਡਰ VII, ਨਿਯਮ 11, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮੁੱਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫੀ ਮੋਹਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। , ਪਰ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਅਪੀਲਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਆਮ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉਚਿਤ ਕੇਸ ਇੱਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸਦੇ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਢੁਕਵੀਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 1942 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ XIII ਦੁਆਰਾ ਸੂਟਸ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਬਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਡੀ. ਆਰ. ਪਾਹਵਾ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਸਬ-ਜੱਜ, ਦਿੱਲੀ, ਮਿਤੀ 28 ਜੂਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਰੈਗੂਲਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਆਰਡਰ VII, ਨਿਯਮ 11, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ।

ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ।

ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ।

ਫੈਸਲਾ

ਫਾਲਸ਼ੈ, ਜੇ. ਇੱਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ ਨੇ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ, ਭਰਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਫਰਵਰੀ 1948 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਸਬ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ । ਮੁਦਈ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਿਲੀਫ ਦੀ ਕੀਮਤ 130 ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਉਸ

ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। ਲੇੜ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਰਡਰ VII, ਨਿਯਮ 2, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲਗਭਗ ਰਕਮ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਯਾਚਿਕਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਕਿ 1,25,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਕਮ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ 'ਤੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਅੰਕੜੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਣ ਵੇਲੇ ਇਹ ਰਕਮ ਉਸ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 130 ਰੁਪਏ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਅੰਕੜੇ 'ਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਲ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ 1,25,000 ਰੁਪਏ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਵਿਦਵਾਨ ਉਪ-ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 11 ਜੂਨ 1948 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ 1,25,000 ਰੁਪਏ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਰਕਮ 'ਤੇ ਕੀਮਤੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਵੀ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਨੂੰ 28 ਜੂਨ 1948 ਨੂੰ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਆਰਡਰ VII, ਨਿਯਮ 11, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦੋਵਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ 130 ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁੱਲ 1,25,000 ਰੁਪਏ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਇਸ ਲਈ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ ਦੇ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ ਦੇ ਅਦਾਲਤੀ-ਫੀਸ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 1,25,000 ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਉਚਿਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿਚ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੰਮੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ 2 ਜੂਨ 1949 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ 16 ਜੂਨ 1949 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ 14 ਜੁਲਾਈ 1949 ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 11 ਜੁਲਾਈ 1949 ਨੂੰ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ-ਪਹਿਲਾ, ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਇਸਦਾ ਸਹੀ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵੀ 90 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਦੇਰੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਪੈਂਡਿੰਗ ਰਹੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ 14 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ 130 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਮੁੱਲ ਸਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗਲਤ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਤੇ ਅਦਾਲਤੀ-ਫੀਸ ਬਾਰੇ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਕਈ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਅਦਾਲਤੀ-ਫੀਸ ਦੀ ਰਕਮ ਬਾਰੇ ਹਨ ਜੋ ਆਰਡਰ VII, ਨਿਯਮ 11, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਹੈ। ਨਾਗਪੁਰ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੱਲ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਪੂਰੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਅਮਰਤਾ ਲਾਲ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਸਿਸਿਰ ਕੁਮਾਰ ਬਾਸੂ, ਆਦਿ (1) ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਠੋਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ 60 ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 9,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਉਸਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਨਾਕਾਫੀ ਮੇਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਅਸਲ

ਕੀਮਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖੋਜ 'ਤੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਨਾਕਾਫੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਅਜਿਹਾ ਸੀਮਾ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਪੀਲ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਸਨ, ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (iv) (f) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

"(f) ਖਾਤਿਆਂ ਲਈ-

ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ :-

ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਉਹ ਰਕਮ ਦੱਸੇਗਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਹ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

ਮੁਦਈ ਨੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ 130 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਰਕਮ 'ਤੇ ਐਡ ਵੈਲੋਰੇਮ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਸੂਟਸ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁੱਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਲਈ ਇਸਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 1,25,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਰਕਮ ਜੋ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ, ਇਸ ਅੰਕੜੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ 130 ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 1,25,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕੜੇ 'ਤੇ ਸੂਟ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ, ਮੁਦਈ ਦੀ ਯਾਚਿਕਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਰਕਮ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (iv) (f) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਅੰਕੜੇ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਬੈਹਿਰਾਗਵਰੀ ਬਨਾਮ ਗੁਲਾਬਦਾਸ-ਜਮਨਾਦਾਸ (1), ਬਾਂਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦੱਈ ਨੇ ਭਾਈਵਾਲੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਇਕ ਸਮਾਨ

ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 7 (iv) (ਐਫ) ਦੇ ਤਹਿਤ 130 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਰੱਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਯਾਚਕਾ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਉਸਨੂੰ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਸਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ 10,000 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਦਈ ਦਾ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤੀ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਜਾਂ ਬਦਨਾਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਣਨਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆਂ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਦੇਣਾ ਉਸਦੇ ਲਈ ਬੇਲੋੜਾ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਧਾਰਾ 7 (iv) (c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਫਿਕਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਆਗਾ ਹੈਦਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਆਤਮਾ ਰਾਮ-ਚਰਨ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਰ ਨਾਥ-ਦੀਨਾ ਨਾਥ (2) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ 500 ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ 8,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਬਕਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ 8,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਗਾ ਹੈਦਰ, ਜੇ., ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਐਨ.ਵੀ. ਵਖਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਬੱਤਰਾ ਆਦਿ (3) ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਖਾਤਿਆਂ ਲਈ ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ 5,100 ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਯਾਚਕਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਬਕਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਰਕਮ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਅੰਕੜੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਕੋਈ ਫਰਕ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਇਹ ਅੰਤਰ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ

ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ- ਉਸ ਰਕਮ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਫੀਸ ਜੋ ਆਖਿਰਕਾਰ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਿਲੀ। ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਫਰਮਾਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਡਿਕਰੀ ਸ਼ੀਟ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਮਨਮਾਨੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਦੇ ਫਿਕਸਿੰਗ ਨਾਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤਮ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। 1942 ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਟਸ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“ ਜਦੋਂ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਐਕਟ, 1870, S. 7, ਪੈਰੇ v ਅਤੇ vi, ਅਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ x, ਧਾਰਾ (d) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਹਾਈ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਮੁੱਲਵਾਨ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ, 1870, ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਐਕਟ, ਇਸ ਤ੍ਰਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਇੰਨਾ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਧੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 2 ਦਸੰਬਰ 1941 ਦੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੂਟ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਨਿਯਮ 4 ਜੋ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

(i) ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਮੁਦਈ' ਉਸ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵਿਚਕਾਰ ਅਣ-ਸੈਟਲ ਕੀਤੇ ਖਾਤੇ ਲੈਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ii) ਆਰਡਰ XX, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 13 ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੂਟ।

ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ।

(a) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ, 1870 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੁੱਲ।

(b) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਐਕਟ, 1887, ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟਸ ਐਕਟ, 1918 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ।

ਇਹ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ 1,25,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਯਾਚਕਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਆਂਕੜੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਯਮ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਨਿਯਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਵੀ ਮੁਦਈ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਫ਼ੀਸ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 (iv) (f) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕੋਰਟ-ਫ਼ੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਏਆਈਆਰ 1935 ਲਾਹੋਰ 40, ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਈਵਾਲੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਕੋਰਟ-ਫ਼ੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ, ਜੈ ਲਾਲ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਮੁਦਈ ਨੇ 100 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਰੱਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ 39,000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕੋਰਟ-ਫ਼ੀਸ ਵਿੱਚ 100 ਰੁਪਏ ਦੀ ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਫੀਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੂਟਸ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਭਾਈਵਾਲੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ- ਫੀਸ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸੂਟਸ

ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ, 1942 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਧਾਰਾ 9 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ - ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁੱਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੂਟ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ 1942 ਦੇ ਐਕਟ XIII ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਸੇਧ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 22 ਨਵੰਬਰ 1942 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਹੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ 1942 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ XIII, ਉਪਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪ੍ਰਵਾਨਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਖਾਤਿਆਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਲੜਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਪੀਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ 7, ਨਿਯਮ 11 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇੱਥੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਤੁਰੰਤ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪੈਂਡਿੰਗ ਰਹੀ, ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਵਾਜਬ ਤਤਕਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਅਪੀਲ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਗ਼ਲਤੀ ਰਾਹੀਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 1942

ਦੁਆਰਾ ਸੂਟਸ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਬਾਰ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵੱਜੋਂ ਮੈਂ ਖੁਦ ਇਸਨੂੰ ਖੋਜ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੀ ਇਹ ਸੋਧ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਬੀ.ਵੀ. ਬਿਸ਼ਵਨਾਥ ਅਈਅਰ ਦੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਛਾਪੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ 1949 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਚਿਤਲੇ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ। ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵੀ 1949 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਡਰ 7, ਨਿਯਮ 11, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਯਾਚਿਕਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 21 ਜਨਵਰੀ 1952 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਖੇਸਲਾ, ਜੇ.

ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।